

псоріазу в Україні за останні 1,5-2 роки виявлено, що у терапії застосовуються усі лікарські форми (ЛФ). Найбільша частка належить твердим ЛФ - 55 %, м'які займають - 16 %, розчини - 12 %, також застосовують фітопрепарати. З огляду на склад препаратів виявлено тенденцію у використанні комбінованих лікарських препаратів. Перспективними залишаються препарати екстемпорального виробництва, які не містять консервантів, барвників, ароматизаторів та інших небезпечних речовин. Перераховані вище речовини можуть лише погіршити стан хворого, адже здатні викликати небажані реакції. Тому метою нашої роботи є розробка складу та технології екстемпоральної мазі для лікування псоріазу.

Аналіз асортименту вітчизняних фітопрепаратів для лікування циститу

Баркова І.В., Гербіна Н.А.

Кафедра заводської технології ліків

Національний фармацевтичний університет

irishcosm@gmail.com

Цистит – одне з найпоширеніших урологічних захворювань. Згідно статистичних даних кожна друга жінка хоча б один раз в житті хворіла циститом. Причиною даної патології може бути безліч факторів – інфекція, алергія, камені та ін. Однак найчастіше причиною буває інфекція, у більшості випадків бактеріальна, але іноді вірусна, грибка або паразитарна [6].

Лікування інфекцій нижніх сечових шляхів – вкрай складне завдання. Тривалі курси антимікробної терапії мають позитивний ефект лише під час терапії, а після припинення її знову відзначаються часті рецидиви циститу і зростання резистентності уропатогенів [7].

Тому на сьогодні важливу роль у лікуванні циститу відіграє фітотерапія, оскільки вона має багатогранний вплив на сечові шляхи: сприяє зменшенню адгезії бактерій до слизової оболонки (сечогінна дія), зменшує запалення, печію та біль при сечовипусканні (протизапальна дія), усуває спазм сечового міхура (спазмолітична дія) та ін. [1].

Тому **мета даної роботи** – аналіз фітопрепаратів, наявних на фармацевтичному ринку України з метою визначення доцільності розробки нових лікарських засобів на основі лікарської рослинної сировини.

Матеріали та методи дослідження Аналіз асортименту препаратів, що застосовуються для лікування та профілактики циститу здійснювали згідно з Державним реєстром лікарських засобів України, електронним довідником «Компендіум» (2018 р.). У роботі були використані методи дослідження – системний, маркетинговий та графічний [3-4].

Результати та їх обговорення. Згідно класифікації АТС фітопрепарати входять до 3 груп: G04BC – засоби, котрі застосовуються для розчинення сечових конкрементів; G04BX – інші засоби, що застосовуються в урології; G04B P01 – засоби, що застосовуються в урології, препарати мучниці (табл. 1).

Таблиця 1.

Фітопрепарати для лікування інфекцій сечовидільної системи

№	Назва ЛЗ	Лікарська форма	Склад	Фірма-виробник
1	2	3	4	5
1	Тринефрон-Здоров'Я	капсули, краплі	золототисячника трави (<i>Herba Centaurii</i>) 18 мг; розмарину лікарського листя (<i>Folia Rosmarini officinalis</i>) 18 мг; любистку лікарського кореня (<i>Radix Levistici officinalis</i>) 18 мг;	ТОВ «Фармацевтична компанія «Здоров'я», Україна
2	Уронефрон	таблетки, краплі, гель	188 мг сухого екстракту з 9 рослин: цибулі ріпчастої лушпиння (<i>Allium cepa</i>), берези повислої листя (<i>Betula alba</i>), пирію повзучого кореневища (<i>Agropyron repens</i>), петрушки кучерявої коріння (<i>Petroselinum sativum</i>), хвоща польового стебла (<i>Equisetum arvense</i>), спориша звичайного трава (<i>Polygonum aviculare</i>).	ПАТ "Фармак", Україна
3	Уролесан	капсули, краплі	(містить сухий залишок: моркви дикої плодів (<i>Fructi Dauci carotae</i>) (1:1) – 1,84 мг (екстрагент етанол 96%), хмелю шишок (<i>Fructi Strobuli lupuli</i>) (1:1) – 6,33 мг (екстрагент етанол 96%), материнки трави (<i>Herba Origanii</i>) (1:1) – 1,46 мг (екстрагент етанол 96%)); олії м'яти перцевої – 7,46 мг; олії ялиці – 25,50 мг;	ПАО «Галичфарм», Україна
4	Канефрон Н	драже, краплі	трави золототисячника (<i>Herba Centaurii</i>) 0,6 г кореня любистка (<i>Radix Levistici</i>) 0,6 г листя розмарину (<i>Folia Rosmarini</i>) 0,6 г;	Біонорика СЕ, Німеччина

5	Цистон	таблетки	листя дідимокарпусу стеблового (<i>Didymocarpus pedicellata</i>) – 65 мг, коренів ломикаменя язичкового (<i>Saxifraga ligulata</i>) – 49 мг, коренів марени серцелистої (<i>Rubia cordifolia</i>) – 16 мг, кореневищ смикавця плівчастого (<i>Cyperus scariosus</i>) – 16 мг, насіння соломоцвіту шорсткуватого (<i>Achyranthes aspera</i>) – 16 мг, надземної частини оносми приквіткової (<i>Onosma bracteatum</i>) – 16 мг, вернонії попелястої (<i>Vernonia cinerea</i>) – 16 мг; порошки: вапна кремнієвого (<i>Hajrul yahood bhasma</i>) – 16 мг; смоли мінеральної очищеної (<i>Shilajeet purified</i>) – 13 мг;	Хімалая Драг Компані, Індія
6	Фітолізин	паста	кореневища пирію (<i>Agropyron repens</i> (L.) Beauv., rhizoma) – 12,5 г, лушпиння цибулі (<i>Allium cepa</i> L., squama) – 5 г, листя берези (<i>Betula pendula</i> Roth; <i>Betula pubescens</i> Ehrh., folium) – 10 г, насіння пажитнику (<i>Trigonella foenum – graecum</i> L., semen) – 15 г, коріння петрушки (<i>Petroselinum sativum</i> Hoffm., radix) – 17,5 г, трави золотарнику (<i>Solidago virgaurea</i> L., herba) – 5 г, трави хвоща польового (<i>Equisetum arvense</i> L., herba) – 10 г, коріння любистку (<i>Levisticum officinale</i> Koch, radix) – 10 г, трави гірчака пташиного (<i>Polygonum aviculare</i> L., herba) – 15 г, (1:1,3-1,6) (екстрагент – етанол 45 %) – 67,2 г;	Гербаполь Варшава, Польща
7	Фітолізин плюс	Паста	12 г фітоекстракту густого (вміст сухого залишку 65 %): цибулі ріпчастої лушпиння (<i>Allium cepa</i>), берези повислої листя (<i>Betula alba</i>), пирію повзучого кореневища (<i>Agropyron repens</i>), петрушки кучерявої коріння (<i>Petroselinum sativum</i>), гуньби сінної насіння (<i>Trigonella foenum graecum</i>), золотушника звичайного трава (<i>Solidago virgaurea</i>), хвоща польового стебла (<i>Equisetum arvense</i>), спориша звичайного трава (<i>Polygonum aviculare</i>), любистку лікарського корені (<i>Levisticum officinale</i>), етилпарагідроксибензоат (Е 214), вода очищена;	ПАТ «Фармак», м. Київ, Україна
8	Леспефрил	Розчин оральний	пагони леспедези двоколірної (<i>Cornus Lespedeza bicolor</i> Turcz.) 70,8 г;	ПАТ «Лубнифарм» Україна.

9	Нефрофіт	Збір	1 упаковка (50 г) містить суміш лікарської рослинної сировини: бузини квіток (<i>Sambuci flos</i>) 4,5 г, подорожника великого листя (<i>Plantaginis majoris folium</i>) 4,5 г, споришу трави (<i>Polygoni avicularis herba</i>) 4,5 г, хвоща трави (<i>Equiseti herba</i>) 4,5 г, грициків звичайних трави (<i>Bursae pastoris herba</i>) 4 г, кукурудзи стовпчиків з приймочками (<i>Zea mays styli cum stigmatis</i>) 4 г, кульбаби лікарської коренів (<i>Taraxaci officinalis radix</i>) 4 г, лопуха коренів (<i>Arctii radix</i>) 4 г, мучниці листя (<i>Uvae ursi folium</i>) 4 г.	ТОВ «Науково-виробнича фармацевтична компанія «ЕЙМ».
10	Урохолум	Краплі оральні	кукурудзи стовпчики з приймочками, ортосифону тичинкового листя (<i>Orthosiphon aristatus</i>), бузини чорної квітки, берези бруньки, звіробою звичайного трава, м'яти перцевої листя, моркви дикої плоди, хвоща польового трава (<i>Equisetum arvense</i>), хмелю шишки, споришу звичайного трава	Фармацевтична фабрика, ДКП, ТОВ, м. Житомир, Україна
11	Фітоліт	Капсули	споришу звичайного екстракту сухого (7,69:1) (екстрагент – вода очищена) 50 мг, звіробою екстракту сухого (9,26:1) (екстрагент – етанол 50 %) 30 мг, хвоща польового екстракту сухого (9,17:1) (екстрагент – етанол 50 %) 25 мг, авісану (12,5:1) (екстрагент – етанол 70 %) 25 мг;	ТОВ«Фармацевтична компанія «Здоров'я».
12	Фітоліт Форте-Н	Капсули	1 капсула містить споришу звичайного екстракту сухого (7,69:1) (екстрагент – вода очищена) 75 мг, авісану (12,5:1) (екстрагент – етанол 70 %) 37,5 мг;	ТОВ«Фармацевтична компанія «Здоров'я».
13	Цистинол Акут	Таблетки	1 таблетка містить сухого екстракту листя мучниці звичайної (<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>) (3,5-5,5:1) 238,7-297,5 мг, що відповідає 70 мг похідних гідрохінону, у перерахуванні на арбутин безводний; екстрагент: етанол 60 % (об/об);	Шапер & Брюммер ГмбХ & Ко. КГ.
14	Цисто-Аурин	Таблетки	1 таблетка містить сухого екстракту трави золотарника звичайного (<i>Extractum Herbae Solidaginis virgaureae siccum</i>) (5-7:1) (екстрагент – етанол 60%) 300 мг;	Фарма Вернігероде ГмбХ, Німеччина.
15	Нефродол	Таблетки	трави золототисячника (<i>Herba Centaurii</i>) 18 мг, кореня любистку (<i>Radix Levistici</i>) 18 мг, листя розмарину (<i>Folia Rosmarini</i>) 18 мг;	ПрАТ «Технолог».

16	Фітоцистол	Збір	1 г збору містить брусниці листя (<i>Vitis idaeae folia</i>) 500 мг, звіробою трави (<i>Hyperici herba</i>) 200 мг, причепи трави (<i>Bidentis herba</i>) 100 мг.	ПрАТ «Ліктрави», Україна.
17	Урокран	Таблетки	Екстракт сухий свіжих плодів журавлини великоплідної (34:1) 500 мг, Екстракт сухий свіжих плодів чорниці (100:1) 7.5 мг, Екстракт сухий листя толокнянки (4,3:1) 93.02 мг, Екстракт сухий кукурудзяних стовпчиків (4:1) 62.5 мг, Порошок листя петрушки 100 мг	Avstralian Farmasyutikal Manufakturер Petit Ltd, Австралія

Аналіз фармацевтичного ринку України фітопрепаратів показав, що для лікування циститу використовують різні види лікарських форм, з яких таблетки складають 28%, капсули – 19%, краплі – 28%, паста – 10%, збір – 10% та драже – 5% (рис.1). Встановлено, що немає препаратів на основі рослинної сировини у формі супозиторіїв. Враховуючи, що цистит відноситься до поширених захворювань сечостатевої системи, від якого найчастіше страждають жінки, тому розробка препаратів у цій формі є доцільною, оскільки вони забезпечать швидкий фармакологічний ефект завдяки місцевій дії [2].

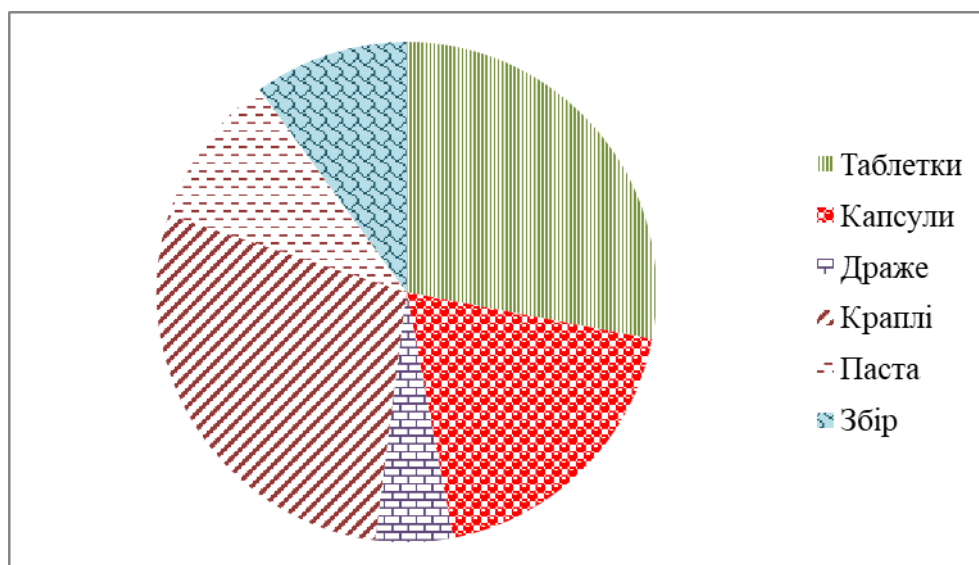

Рис. 1 . Співвідношення лікарських форм у групі препаратів для лікування циститу.

Аналіз за складом показав, що найчастіше до складу фітопрепаратів входять такі рослини: ортосифон, брусниця, мучниця, хміль, береза, золототисячник, спориш та ін. Основними біологічно активними речовинами (БАР) даних рослин, що забезпечують можливість їх використання в урології, є фенологікозиди, органічні кислоти, флавоноїди.

За даними літератури, перспективною рослиною для створення препаратів є журавлина, оскільки вона володіє сечогінною, протимікробною, протизапальною дією, її ще називають природним антибіотиком і тому широко застосовують для профілактики і комплексного лікування сечокам'яної хвороби, захворювань нирок і сечового міхура, запальних гінекологічних захворюваннях, циститі, нефриті та ін. [5]

Проведений маркетинговий аналіз показав, що на фармацевтичному ринку України представлено лише один препарат Урокран (виробництво Australian Farmasyutikal Manufakturер Petit Ltd, Австралія) до складу якого входить журавлина. Тому розробка препаратів на її основі є доцільним та актуальним.

Висновки

1. Проведено аналіз асортименту фітопрепаратів для лікування циститу, наявних на фармацевтичному ринку України та встановлено перевагу твердих лікарських форм. Крім того, показано відсутність лікарських препаратів у формі супозиторіїв, що вказує на доцільність їх розробки, що забезпечить ефективність лікування циститу та зменшення рецидивів захворювання завдяки місцевій дії.

2. Наведено найбільш вживані рослини у складі фітопрепаратів та обґрунтовано актуальність та перспективність розробки нових препаратів на основі плодів журавлини для профілактики і лікування інфекційно-запальних захворювань сечових шляхів.

Література

1. Гарник Т. П. Сучасні технології виробництва фітозасобів та перспективи фітотерапії / Т. П. Гарник // Фітотерапія. Укр. мед. часоп. — 2008. — № 1. — С. 7-10.

2. Глембоцкая, Г. Т. Востребованность нового лекарственного препарата в форме вагинальных суппозиторий / Г. Т. Глембоцкая, И. В. Филатова, О. В. Козуб // Фармация. — 2010. — №2. — С. 31-33.

3. Державний реєстр лікарських засобів України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.drlz.com.ua>. — Назва з екрану.

4. Компендиум. Лекарственные препараты [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://compendium.com.ua>.

5. Лекарственные растения, почки и обмен мочевой кислоты / С.Ю. Штрыголь, О.В. Товчига, О.О. Койро, С.И. Степанова,- Х.: Титул, 2014. - 424 с.

6. Пасечников С.П. Цистит: етіопатогенез, класифікація, клінічна картина, діагностика, лікування. Український медичний часопис, 2016; 114 (4): <https://www.umj.com.ua/article/99100>.

7. Перепанова Т. С. Трудности лечения рецидивирующей инфекции мочевых путей. Возможности фитопрепаратов / Т. С. Перепанова // Здоровье мужчины. —2010. — № 3. — С. 71–74.